

‘Risico’s voor drinkwater uitsluiten bij WKO-systemen’

De sterke groei van systemen voor warmte-koudeopslag (WKO) vraagt om voorzorgsmaatregelen. WKO-systemen mogen de grondwaterkwaliteit niet nadelig beïnvloeden. Vewin pleit ervoor dat WKO-systemen verboden worden in grondwaterbeschermingsgebieden. Alleen als alle risico’s zijn uitgesloten en het drinkwaterbedrijf ermee instemt, mag van dit voorzorgsprincipe worden afgeweken. Verder zijn jaarlijkse evaluaties van de effecten van WKO-systemen op bodem en grondwater noodzakelijk. Gemeenten en provincies moeten voldoende capaciteit inzetten voor handhaving van de regelgeving.

De ministerraad heeft onlangs ingestemd met de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) Bodemenergie. Doel van deze AMvB is meer ruimte te bieden aan ondergrondse systemen voor warmte- en koudeopslag en tegelijkertijd de duurzaamheid te waarborgen. De AMvB legt geen beperkingen op aan de ontwikkeling van WKO-systemen binnen grondwaterbeschermingsgebieden. Het ministerie gaat ervan uit dat provincies binnen deze gebieden een verbod op WKO zullen instellen.

Provincies en gemeenten hebben echter meerdere belangen: behalve grondwaterbescherming is dat ook energiebesparing. Een verbod op WKO in grondwaterbeschermingsgebieden is daarmee niet vanzelfsprekend. Vewin vindt een verbod op WKO in gebieden die voor de drinkwatervoorziening worden gebruikt, noodzakelijk vanuit het oogpunt van bescherming van de grondwaterkwaliteit en de volksgezondheid.

Grondwaterbeschermingsgebieden omvatten slechts vier procent van het Nederlands grondgebied en leveren dus geringe beperkingen op bij de keuze van locaties voor WKO-systemen. Alleen wanneer

alle risico’s van de ontwikkeling van WKO-systemen in grondwaterbeschermingsgebieden zijn uitgesloten en het drinkwaterbedrijf hiermee instemt, zou in uitzonderlijke gevallen van dit verbod afgeweken kunnen worden. Oftewel: ‘Nee, tenzij’. Dit voorzorgsprincipe moet nog juridisch verankerd worden in de AMvB.

De vergunningverlening voor gesloten WKO-systemen wordt de verantwoordelijkheid van de gemeenten; voor open WKO-systemen zijn de provincies het bevoegd gezag. Zowel gemeenten als provincies kunnen voor gebieden waar grootschalige ontwikkelingen van WKO te verwachten zijn, beleidsregels opstellen voor de ondergrond. Vewin vindt deze taakversnippering ongewenst, aangezien integrale beleidsontwikkeling en een efficiënt gebruik van de ondergrond hiermee onvoldoende zijn gewaarborgd. Vewin is er daarom voorstander van om de bevoegdheid voor zowel open als gesloten WKO-systemen bij de provincie te leggen.

Bodemenergiesystemen zullen in toevallende mate beslag leggen op de ondergrondse ruimte. Om onderlinge beïnvloeding en (negatieve) effecten op de grond-

waterkwaliteit – en daarmee de drinkwaterbereiding – te voorkomen, moet de informatie over de ligging van deze systemen openbaar worden gemaakt. Daarnaast is het gewenst om de effectiviteit van WKO-systemen en de effecten op bodem en grondwater periodiek te beoordelen. Vewin pleit daarom voor jaarlijkse inventarisaties en evaluaties van WKO-systemen op nationaal niveau. Daartoe moeten bodemenergiesystemen volgens Vewin worden opgenomen in de ‘BasisRegistratie voor de Ondergrond’.

Adequaat toezicht en handhaving zijn cruciaal om de naleving van de regelgeving te kunnen garanderen. Hiervoor is veel capaciteit nodig, gezien de verwachte groei in ondergrondse energieopslag en de grote aantallen WKO-systemen. Momenteel is echter onduidelijk of gemeenten en provincies over voldoende capaciteit beschikken om de regels goed te kunnen handhaven. Daarom pleit Vewin ervoor de ontwikkeling van protocollen en rapportages over toezicht en handhaving op te nemen in de AMvB.

Meer informatie via Rob Eijssink:
eijsink@vewin.nl

‘Knelpunten voor drinkwater verder terugdringen’

Toelating gewasbeschermingsmiddelen niet versoepelen

Gewasbeschermingsmiddelen vormen nog altijd een probleem voor drinkwaterbronnen. Daarom moet Nederland op grond van de specifieke omstandigheden in onze waterrijke delta middelen die in andere EU-lidstaten zijn toegestaan, kunnen verbieden dan wel aanvullende eisen kunnen stellen aan het gebruik, ook bij verdere harmonisatie van de beoordeling tot markttoelating. Bovendien blijft bij de toelating de toetsing op de effecten voor drinkwater en oppervlaktewater essentieel.

De Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden wordt momenteel gewijzigd als gevolg van de nieuwe Europese verordening voor de markttoelating en de Europese richtlijn voor duurzaam gebruik. Tijdens het recente Kamerdebat over de wetswijziging is een amendement aangenomen met nadelige consequenties voor de (drink)watersector.

Amendement

Het amendement stelt dat Nederland niet mag afwijken van Europese beoordelingsmethoden voor de toetsing van gewasbeschermingsmiddelen, mits die bestaan. Vanwege deze laatste toevoeging zal het drinkwatercriterium gehandhaafd blijven. De preregistratietoets voor oppervlaktewater zal echter verdwijnen uit concurrentieoverwegingen voor de industrie. Ter compensatie zal Nederland maatregelen moeten nemen, zoals teeltvrije zones en milieuvriendelijkere spuittechnieken.

Vewin meent dat deze benadering, zoals gesteld in het amendement, geen rekening houdt met de specifieke Nederlandse waterhuishouding, de hoge bevolkingsdichtheid en de intensieve landbouw. De smalle landbouwpercelen en vele sloten leiden sneller tot verontreiniging van het oppervlaktewater dan in andere landen. Vanwege de specifieke situatie moeten bij middelen die in andere lidstaten zijn toegelaten, risicobeperkende eisen kunnen worden gesteld aan het gebruik in Nederland.

Vewin vindt het zorgelijk dat de ruimtelijke omstandigheden in ons land, die bijvoorbeeld heel anders zijn dan in Polen, bij de implementatie van wetgeving niet goed verankerd worden. Wat betreft de belasting van de drinkwaterbronnen door gewasbeschermingsmiddelen resteert immers een aanzienlijke opgave. Uit onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving en het RIVM blijkt dat het aantal overschrijdingen van de norm – 0,1 microgram per liter – vrijwel gelijk blijft. Doel van de Nota Duurzame Gewasbescherming was een reductie van de knelpunten voor drinkwater in 2010 met 95 procent ten opzichte van 1998. In 2005 was dit slechts 18 procent.

Vewin heeft erop gewezen dat de bronvervuiling leidt tot extra zuiveringskosten van circa 270 miljoen per jaar ten opzichte van de KRW-doelstelling van ‘eenvoudige zuivering’. Dit is in strijd met het principe ‘de vervuiler betaalt’. Daarnaast heeft Vewin de noodzaak onderstreept van beschermingszones voor grondwater én oppervlaktewater. Staatssecretaris Atsma heeft tijdens het Kamerdebat toegezegd met Vewin in overleg te treden over de problemen die nog bestaan.

Nationaal Actieplan

De Europese richtlijn voor duurzaam gebruik verplicht lidstaten tot een Nationaal Actieplan. Tijdens het Kamerdebat is een motie aangenomen voor een snelle invoering. Het Nationaal Actieplan is in feite de opvolger van de Nota Duurzame

Gewasbescherming en een belangrijk handvat voor verbetering van de waterkwaliteit. Nu de mogelijkheden voor nationaal maatwerk in het toelatingkader worden ingeperkt, moet dit in het actieplan worden geregeld. Vewin vindt dat het plan concrete doelstellingen voor de reductie van drinkwaterknelpunten moet bevatten.

In het Nationaal Actieplan moeten ook maatregelen worden opgenomen om deze doelen te bereiken. Bijvoorbeeld de inzet van innovaties zoals alternatieve (spuit)technieken, precisielandbouw en zuivering van reststoffen. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen moet worden gemonitord.

Vewin, LTO, Nefyto en de Unie van Waterschappen verkennen de mogelijkheden voor een project dat voortbouwt op de resultaten en ervaringen van ‘Schone Bronnen’, ‘Telen met Toekomst’ en verschillende regionale projecten, met als doel het terugdringen van de (drink)waterknelpunten als gevolg van gewasbeschermingsmiddelen.

*Meer informatie via Lieke Coonen:
coonen@vewin.nl.*

Met water naar de top

Drinkwatersector wil bijdragen aan beleid topsectoren

Nederland is sterk in water. Het kabinet heeft water daarom aangewezen als één van de topgebieden ter versterking van de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven. De drinkwatersector werkt mee aan de concrete invulling van het topsectorenbeleid en kan een belangrijke rol spelen als kennis- en innovatiemakelaar. De drinkwaterbedrijven hebben veel kennis en kunde in huis – bijvoorbeeld op het gebied van waterzuivering en distributienetten. De sector heeft niet alleen veel te bieden, maar heeft ook zelf behoefte aan innovaties en kennisontwikkeling.

Het kabinet wil de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven versterken en de export stimuleren. Daartoe zijn negen topsectoren aangewezen waarin Nederland een sterke positie heeft en zich kan onderscheiden op de wereldmarkt. In totaal is 1,5 miljard euro beschikbaar voor de zogeheten topgebieden, waaronder water. Per gebied stelt de overheid samen met kennisinstellingen en het bedrijfsleven een actieagenda op.

Kwartetten

De komende maanden gaan kwartetten – bestaande uit vertegenwoordigers van de overheid, kennisinstellingen, het grote bedrijfsleven en MKB – aan de slag om concreet invulling te geven aan deze agenda. Een integrale aanpak per sector, meer vraagsturing door en ruimte voor het bedrijfsleven, een innovatiefonds met durfkapitaal, beter vakonderwijs en één ondernemersloket. Dat zijn belangrijke elementen van het nieuwe bedrijvenbeleid, zoals minister Verhagen (ELI) schetst in de brief ‘Naar de top’ die hij onlangs aan de Tweede Kamer heeft gestuurd. “Wij willen onderscheidend zijn op de wereldmarkt en groeimogelijkheden benutten in opkomende markten.”

De Nederlandse drinkwatersector wil een actieve en vooraanstaande rol spelen in het topgebied water en heeft daarvoor veel kennis en kunde in huis, gericht op de eigen processen en op vragen uit de markt, bijvoorbeeld de hoogwaardige expertise op het gebied van waterzuive-

ring, distributie, waterketen-oplossingen en *point-of-use*-toepassingen. De drinkwaterbedrijven delen de ambitie om de Nederlandse watertechnologiesector internationaal te versterken.

De drinkwaterbedrijven kunnen een schakelrol vervullen. Ze zijn bij uitstek geschikt om enerzijds vragen uit de markt te beantwoorden en anderzijds innovaties naar de markt te brengen. Zo kunnen drinkwaterbedrijven fungeren als *launching customer* en proeftuin voor innovaties uit het bedrijfsleven. De innovaties die drinkwaterbedrijven zelf hebben ontwikkeld – bijvoorbeeld (combinaties van) zuiveringstechnieken – kunnen ze op de markt brengen. Doordat de drinkwatersector opereert op het kruispunt van de publieke en private sector, is een rol als kennis- en innovatiemakelaar weggelegd.

Hoogwaardig onderzoek

Door gezamenlijke investeringen in hoogwaardig onderzoek heeft de drinkwatersector een internationaal hoogstaande positie opgebouwd. De drinkwaterbedrijven hebben veel te bieden aan andere landen. Te denken valt aan chloorvrij drinkwater, dat aansluit bij de (internationale) trends op het vlak van duurzaamheid, gezondheid en wensen van klanten. Drinkwater als cruciale schakel bij de verdeling van steeds intensiever benutte ruimte in de delta's en steden van de toekomst. Bronbeheer past goed bij de wens van duurzamer waterbeheer en de lage lekverliezen bij een beter

management van *non revenue*-water. En voor industriewater, waarvan het beheer internationaal gezien belangrijker wordt door waterschaarste en een groeiende vraag, heeft Nederland maatwerkoplossingen beschikbaar.

De drinkwatersector heeft ook zelf behoefte aan innovaties en kennis. Voor de gewenste richting(en) van kennisontwikkeling heeft Vewin een Kenniskompas ontwikkeld, op basis van een inventarisatie van de kennisbehoefte onder drinkwaterbedrijven.

Kenniskompas

Het Kenniskompas onderscheidt vier focusgebieden:

- distributie: ontwerp leidingnet, optimalisering leidingmateriaal, monitoring;
- systeemkennis: sensoringmethoden, geohydrologische modellering;
- water in en om het huis: kringlopen sluiten, hergebruik, water en energie, water op maat;
- maatschappelijke verantwoordelijkheid: schone bronnen, emissiereducties, reductie eigen voetafdruk, energiewinning uit water.

Meer informatie via Hendrik Jan Ijsinga: ijisinga@vewin.nl.

‘Uitzondering maken voor levering van drinkwater’

Wetsvoorstel vergoeding buitengerechtelijke incassokosten

De Tweede Kamer heeft momenteel het wetsvoorstel voor de normering van de vergoeding voor buitengerechtelijke incassokosten in behandeling. Vewin vindt dat in het wetsvoorstel een uitzondering moet worden opgenomen voor duurovereenkomsten met een wettelijke leveringsverplichting, in het bijzonder voor de levering van drinkwater. Het huidige wetsvoorstel zal tot ongewenste effecten leiden: opwaartse druk op drinkwatertarieven, eerdere afsluitingen en afwenteling van kosten op klanten die wel (tijdig) betalen. Bovendien zijn de vergoedingen veelal lager dan de werkelijk gemaakte (incasso)kosten.

De Nederlandse drinkwaterbedrijven hebben zo'n 7,5 miljoen aansluitingen en worden vaak geconfronteerd met klanten die niet of niet op tijd hun nota betalen. Jaarlijks moeten ongeveer 3,5 miljoen – gratis – eerste betalingsherinneringen worden verzonden. Een derde daarvan is ook na het verstrijken van de tweede betalingstermijn nog niet betaald. Vaak zenden drinkwaterbedrijven – onverplicht – een tweede gratis betalingsherinnering. Na verloop van die termijn is nog altijd één derde, zo'n 400.000 rekeningen, niet betaald. Hiervoor moeten buitengerechtelijke incassokosten worden gemaakt.

Vergoeding

De drinkwaternota is relatief laag. In het wetsvoorstel bedraagt de vergoeding voor buitengerechtelijke incassokosten niet meer dan circa 40 euro. Dit bedrag dekt echter lang niet de werkelijke kosten, die nu bij de veroorzaker worden neergelegd. Het huidige wetsvoorstel zal leiden tot een verhoging van de drinkwatertarieven. Het verschil tussen werkelijke kosten en vergoedingen zal ten laste komen van klanten die wel op tijd hun rekening betalen.

Het wetsvoorstel gaat voorbij aan het specifieke karakter van de drinkwater-

sector. Drinkwaterbedrijven kunnen in geval van wanbetaling overgaan tot onderbreking van de waterlevering, maar achten dat uit maatschappelijk oogpunt vaak niet wenselijk. Daarom bewandelen veel drinkwaterbedrijven de weg van incasso. Het wetsvoorstel zal echter eerder leiden tot afsluiting of het overslaan van buitengerechtelijke incasso ten gunste van gerechtelijke incasso. Hierdoor nemen de kosten van inning ook voor wanbetalers onnodig toe.

Klanten met weinig financiële draagkracht die hun nota niet (op tijd) kunnen betalen, kunnen een betalingsregeling treffen met het drinkwaterbedrijf of zich wenden tot een instantie voor schuldhulpverlening. Buitengerechtelijke incassokosten zijn dan niet aan de orde. Dat is anders voor klanten die hun nota op tijd kunnen maar niet willen betalen – in de praktijk een aanzienlijke groep. De hiermee gepaard gaande incassokosten horen niet afgewenteld te worden op andere verbruikers.

Het wetsvoorstel gaat ervan uit dat met hogere vorderingen grotere belangen zijn gemoeid; lagere vorderingen (zoals drinkwaternota's) rechtvaardigen daarom lagere incassovergoedingen. Vewin wijst erop dat dit een ongunstig effect zal

hebben op de betalingsmoraal en de groep wanbetalers hierdoor zal groeien. Daarom pleit Vewin voor een uitzondering in het wetsvoorstel voor de overeenkomsten voor de levering van drinkwater.

Meer informatie via Jolanda Stembord: stembord@vewin.nl.

Colofon

Waterspiegel Update is een periodieke uitgave van Vewin, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. Waterspiegel Update brengt nieuws en opinies uit de wereld van water en aanverwante sectoren.

UITGEVER

Rinus Vissers
Nijgh Periodieken B.V.
(directie@nijgh.nl)

HOOFDREDACTIE

Vewin
Marco Zoon
(zoon@vewin.nl)

(EIND)REDACTIE

Nijgh Periodieken B.V.
Pieter de Vries
(p.de.vries@nijgh.nl)

DRUK EN LAY-OUT

DeltaHage grafische dienstverlening, Den Haag

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder toestemming van de uitgever.